

**Raport z badania ankietowego przeprowadzonego
wśród mieszkańców gmin zrzeszonych
w Międzygminnym Związku Celowym
z siedzibą we Włodawie**

Międzygminny
Związek Celowy
z siedzibą we Włodawie

30 czerwca 2024 r.

Opracowanie:

Fundacja Inicjatyw Menedżerskich, ul. Żołnierzy Niepodległej 5/7, 20-078 Lublin
tel.: (+48) 81 441 33 44 ; email: biuro@fim.org.pl

www.fim.org.pl

NIP: 712-308-96-56 KRS: 0000290822

Organ rejestrujący: Sąd Rejonowy Lublin – Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku,
VI Wydział Gospodarczy – Krajowy Rejestr Sądowy

Spis treści

Wstęp	5
1. Metodologia badań	5
2. Struktura grupy docelowej.	6
3. Charakterystyka osób deklarujących segregowanie odpadów w gospodarstwach domowych.	8
4. Ocena znajomości zasad prawidłowej segregacji odpadów.	10
5. Świadomość mieszkańców dotycząca znaczenia segregacji odpadów.....	13
6. Propozycje działań edukacyjnych	15
Wnioski i zalecenia wynikające z Raportu badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców gmin zrzeszonych w Międzygminnym Związku Celowym z siedzibą we Włodawie.	19
Spis wykresów	22
Spis tabel	22

Wstęp

W ramach kampanii edukacyjnej pod hasłem "Mniej czarnego więcej kolorowego (worka)", przeprowadzono badanie ankietowe mające na celu ocenę poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców gmin zrzeszonych w Międzygminnym Związku Celowym z siedzibą we Włodawie. Badanie objęło siedem gmin: Gminę Hanna, Gminę Hańsk, Gminę Podedwórze, Gminę Sławatycze, Gminę Sosnówka, Gminę Stary Brus oraz Miasto Włodawa.

Celem badania było zidentyfikowanie poziomu wiedzy mieszkańców na temat segregacji odpadów, ich nawyków związanych z recyklingiem oraz świadomości ekologicznej. Wyniki ankiet mają pomóc w dalszym kształtowaniu działań edukacyjnych oraz inicjatyw proekologicznych w regionie, aby skuteczniej promować segregację odpadów i ograniczenie ilości odpadów trafiających na składowiska.

1. Metodologia badań

Badanie zostało przeprowadzone w okresie od 18.03.2024 r. do 30.04.2024 r.

Ankieta była anonimowa i przeprowadzona w formie online przy użyciu narzędzia Google Forms. Formularz ankiety został przygotowany w dwóch wersjach: jedna dla uczniów szkół podstawowych i średnich, a druga dla osób dorosłych. Zakres merytoryczny obu wersji był taki sam, aby umożliwić przeprowadzenie analizy porównawczej i wyciągnąć wnioski. Do udziału w badaniu zostali zaproszeni młodzi i starsi przedstawiciele placówek oświatowych oraz ich rodziny i znajomi, a także pracownicy instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych.

Kolportaż zaproszeń do wypełnienia ankiet odbywał się dwutorowo, poprzez:

1. Wysyłanie e-maili do instytucji;
2. Zamieszczenie zaproszenia na stronie internetowej <https://mzcwłodawa.pl/> oraz na Facebooku <https://www.facebook.com/MZCWłodawa> Międzygminnego Związku Celowego z siedzibą we Włodawie.

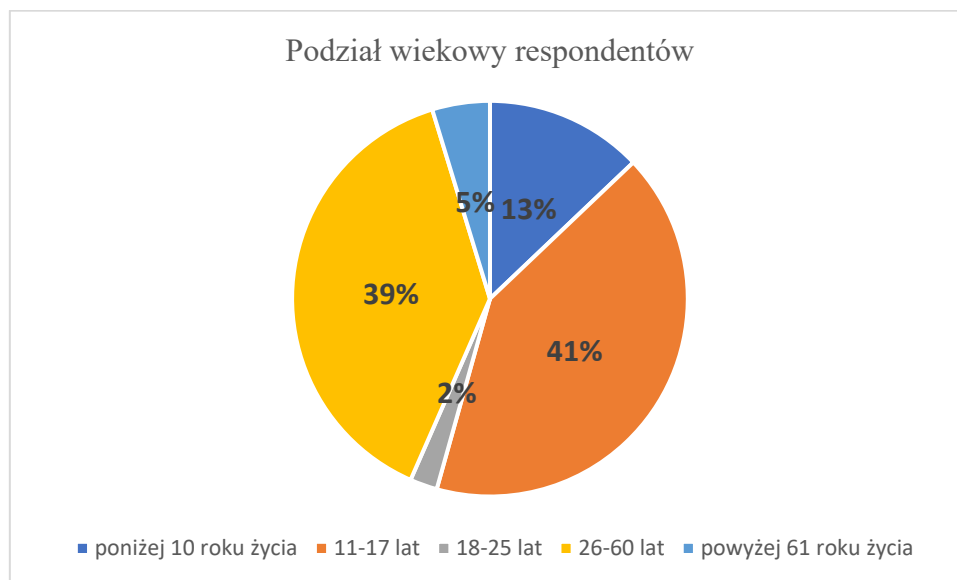
Formularz ankiety składał się z pytań zamkniętych i otwartych. Miał za zadanie z jednej strony sprawdzić wiedzę i preferowane nawyki ekologiczne mieszkańców, z drugiej - umożliwić wyrażenie sugestii dotyczącej kierunku i form poprawy systemu zarządzania odpadami w gminach.

Ankiety zostały przeprowadzone wyłącznie w formie online co pozwoliło na szybkie i efektywne zebranie danych, które zostały poddane analizie statystycznej, aby uzyskać miarodajne wyniki dotyczące stanu świadomości ekologicznej w badanych gminach.

2. Struktura grupy docelowej.

W badaniu wzięły udział 403 osoby, w tym:

- osoby poniżej 10 roku życia: 52 osoby (13%),
- osoby w wieku 11-17 lat: 167 osób (41%),
- osoby w wieku 18-25 lat: 9 osób (2%),
- osoby w wieku 26-60 lat: 156 osób (39%),
- osoby powyżej 61 roku życia: 19 osób (5%).

Wykres 1 Podział wiekowy respondentów.

Najbardziej liczną grupę respondentów stanowią osoby w wieku 11-17 lat (41 %). Są to uczniowie szkół podstawowych i średnich, do których najłatwiej było dotrzeć poprzez nauczycieli i wychowawców placówek oświatowych.

Kolejną bardzo liczną grupę stanowią osoby w wieku 26-60 lat (39%). W tej grupie znajdują się mieszkańcy z dosyć dużą rozpiętością wiekową i są tu przede wszystkim osoby w wieku produkcyjnym.

Jeżeli natomiast skupimy się na pochodzeniu respondentów to widzimy, że zdecydowana większość osób, która wypełniła ankietę zamieszkuje miasto Włodawę (prawie 55 % respondentów). Natomiast 13,4 % to mieszkańcy Gminy Sławatycze. Z pozostałych gmin ankietę wypełniło zaledwie po kilka procent. Warto zwrócić tutaj uwagę na osoby, które zaznaczyły odpowiedź „inne” – 11,34%. Przymuszczalnie są to osoby, które uczą się lub pracują na terenie zrzeszonych gmin, a mieszkają gdzie indziej.

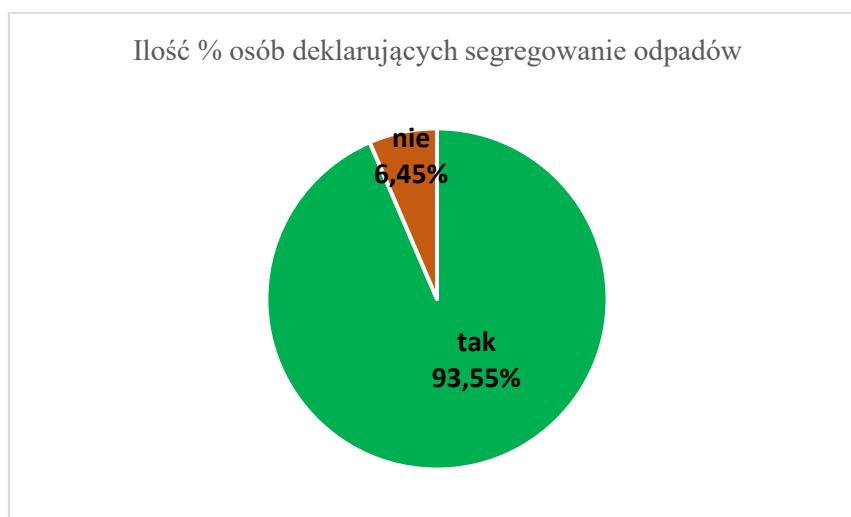
Wykres 2 Miejsce zamieszkania respondentów.

Jeżeli skupimy się na rodzaju zabudowań to prawie 70 % respondentów zamieszkuje w blokach czyli budynkach wielorodzinnych, z czego prawie 1/3 pochodzi z Włodawy. Rozróżnienie między zabudową jednorodziną a wielorodzinną może być kluczowe w kontekście analizy segregacji odpadów oraz poziomu świadomości ekologicznej.

	Liczba respondentów		Liczba respondentów zamieszkujących zabudowę wielorodzinną (tj. blok)	Liczba respondentów zamieszkujących zabudowę jednorodzinną (tj. dom)
	Liczba	%		
Miasto Włodawa	221	54,84 %	98	123
Gmina Hanna	9	2,23 %	0	9
Gmina Hańsk	8	1,99 %	2	6
Gmina Podedwórze	54	13,40 %	11	43
Gmina Sławatycze	18	4,47 %	0	18
Gmina Sosnowka	21	5,21 %	2	19
Gmina Stary Brus	26	6,45 %	8	18
Inne	46	11,41 %	4	42
Suma	403	100 %	125	278
%	100%		31%	69 %

Tabela 1 Miejsce zamieszkania respondentów z uwzględnieniem gmin oraz rodzaju zabudowy.

3. Charakterystyka osób deklarujących segregowanie odpadów w gospodarstwach domowych.

Wykres 3 . Ilość % osób deklarujących segregowanie odpadów.

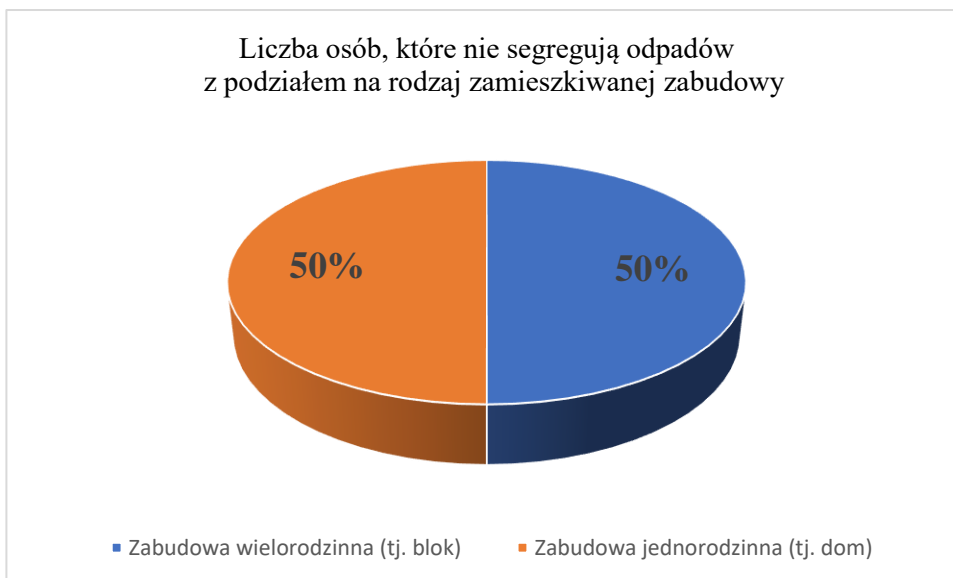
Fakt, że aż 93,55% respondentów, czyli 377 osób, deklaruje segregowanie odpadów, jest niezwykle istotny i pozytywnie świadczy o wysokiej świadomości ekologicznej oraz zaangażowaniu społeczeństwa w ochronę środowiska. Taka postawa mieszkańców pokazuje, że większość z nich rozumie znaczenie segregacji odpadów dla zrównoważonego rozwoju i przyszłości naszej planety. Jest to również dowód na skuteczność kampanii edukacyjnych oraz polityki proekologicznej prowadzonej w regionie.

Z drugiej strony, tylko 6,45% badanych, czyli 26 osób, przyznaje, że nie segreguje odpadów w swoim gospodarstwie domowym. Ten wynik pokazuje, że istnieje jeszcze grupa ludzi, która może potrzebować dodatkowej edukacji, wsparcia lub zachęt do zmiany swoich nawyków. Warto skupić się na tych osobach, aby zwiększyć ich świadomość ekologiczną i zaangażowanie, co przyczyni się do lepszej ochrony środowiska w przyszłości.

	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
Os. poniżej 10 r.ż.	11,54 %	11,54 %	23,08 %
Os. w wieku 11 – 17 lat	19,22 %	42,30 %	61,52 %
Os. w wieku 18 - 25 lat	0 %	3,85 %	3,85 %
Os. w wieku 26 – 60 lat	0 %	3,85 %	3,85 %
Os. w wieku powyżej 60 r.ż.	3,85 %	3,85 %	7,70 %
Suma	34,61 %	65,39 %	100,00 %

Tabela 2 Charakterystyka respondentów, którzy nie segregują śmieci z uwzględnieniem wieku oraz płci.

Analizując dane, można zauważyć tendencję, że ponad 65% osób niesegregujących odpady to mężczyźni, a prawie 85% (23,08 % os. poniżej 10 r.ż. + 61,52% os. w wieku 11-17 lat) to dzieci i młodzież do 17 roku życia. Wskazuje to na konieczność dostosowania działań edukacyjnych do tych osób. Takie podejście może przyczynić się do zwiększenia liczby osób aktywnie angażujących się w segregację odpadów i inne proekologiczne działania.

Wykres 4 Liczba osób, które nie segregują odpadów z podziałem na rodzaj zamieszkiwanej zabudowy.

Niezwykle ciekawym zjawiskiem jest fakt, że połowa osób deklarujących niesegregowanie odpadów mieszka w zabudowie jednorodzinnej a druga połowa w zabudowanie wielorodzinnej. Przeczy to ogólnie funkcjonującej opinii, że „to ci w blokach nie segregują odpadów”.

Ponadto, 10% osób, które deklarują że segregują odpady, przyznaje, że nie znają kolorów koszy lub worków, do których należy wrzucać segregowane odpady. To wskazuje na pewne braki w edukacji dotyczącej prawidłowej segregacji, co z kolei zmniejsza efektywność całego procesu recyklingu.

4. Ocena znajomości zasad prawidłowej segregacji odpadów.

Jednym z zadań badania ankietowego było przyporządkowanie konkretnego odpadu do właściwego worka lub kosza, zawierającego właściwą frakcję. Zadanie to robiły tylko te osoby, które zadeklarowały, że segregują odpady w gospodarstwie domowy (377 osób).

Poniżej znajduje się zestawienie udzielonych odpowiedzi z podaniem liczby osób oraz udziału procentowego w odniesieniu do wszystkich respondentów deklarujących realizowanie zasad segregacji odpadów.

	Tworzywa sztuczne i metale	Papier	Szkło	Bio (odpady biodegradowalne)	Odpady reszkowe (zmieszane)	PSZOK (Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych)
Butelka plastikowa	366 os	1 os.	1 os.	2 os	5 os.	2 os.
	97,08 %	0,26 %	0,26 %	0,53 %	1,34 %	0,53 %
Zapisana kartka papieru	3 os.	344 os.	1 os	2 os	23 os.	4 os.
	0,80 %	91,25 %	0,26 %	0,53 %	6,10 %	1,06 %
Kości kurczaka	2 os.	3 os	2 os.	146 os	221 os.	3 os.
	0,53 %	0,80 %	0,53 %	38,72 %	58,62 %	0,80 %
Pusty słoik po dżemie	14 os.	-	339 os.	3 os.	18 os.	3 os.
	3,71 %	-	89,92 %	0,80 %	4,77 %	0,80 %
Suche liście	2 os.	11 os	4 os.	309 os.	33 os.	18 os.
	0,53 %	2,92 %	1,06%	81,96 %	8,75 %	4,78 %
Stara, zużyta kanapa	6 os.	4 os.	1 os.	19 os	24 os	323 os.
	1,59 %	1,06%	0,26 %	5,04 %	6,37 %	85,68 %
Puszka po sardynkach	324 os.	3 os.	2 os.	8 os.	37 os.	3 os.
	85,94 %	0,80 %	0,53 %	2,12 %	9,81 %	0,80 %
Zatłuszczone, tekturowe pudełko po pizzy	10 os	107 os	6 os.	9 os.	238 os.	7 os.
	2,65 %	28,38 %	1,59 %	2,39 %	63,13 %	1,86 %
Skorupka jajka	3 os.	4 os.	1 os.	302 os	61 os.	6 os.
	0,80 %	1,06%	0,26 %	80,11 %	16,18 %	1,59 %
Zabrudzony ręcznik papierowy	3 os.	88 os.	3 os.	16 os	247 os	20 os
	0,80 %	23,34 %	0,80 %	4,25 %	65,51 %	5,30 %

Tabela 3 Wyniki badań dot. wyrzucania odpadów do odpowiednich worków/ koszy.

Po analizie wyników widać, że mieszkańcy, choć deklarują segregację odpadów, (94% respondentów) to mają jeszcze trudności z prawidłowym ich dopasowaniem do odpowiedniego kosza/worka. Istnieją pewne obszary, w których wiedza i praktyka mieszkańców są niewystarczające. Problemy te są szczególnie widoczne w przypadku mniej oczywistych rodzajów odpadów.

Są frakcje, które sprawiają mniej problemów, np. mieszkańcy gmin dobrze radzą sobie z segregacją worka przeznaczonego na tworzywa sztuczne i metale. Prawie 100% ankietowanych wie, gdzie należy wyrzucać plastikowe butelki, a ponad 85% respondentów prawidłowo wrzuci puszkę po sardynkach do tego żółtego worka. Podobnie jest z workiem zielonym na szkło – prawie 90% osób wie, że słoiki po przetworach należy wyrzucać właśnie tam.

Ponadto 85% respondentów jest świadomych funkcji Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) i wie, że mogą tam oddać np. starą kanapę, co jest pozytywnym wskaźnikiem świadomości ekologicznej.

Większe trudności sprawia segregacja worka przeznaczonego na papier. O ile ponad 91% respondentów wie, że kartkę papieru należy wyrzucić do niebieskiego worka, o tyle prawie 30% ankietowanych błędnie wrzuciłoby tam zabrudzone pudełko po pizzy, a aż 23% zabrudzony ręcznik papierowy.

Największy problem stanowi segregacja odpadów BIO i resztkowych. Aż 40% osób wrzuca kości kurczaka do kosza brązowego, podczas gdy powinny one trafiać do kosza z odpadami resztkowymi (zmieszanymi). Tylko niecałe 60% respondentów właściwie umieszcza te odpady w koszu na odpady zmieszane.

Analiza wyników badań pokazuje, że czarny kosz na odpady resztkowe jest często używany niezgodnie z przeznaczeniem. Respondenci wrzucają do niego różne rodzaje odpadów: plastik, papier, skorupki po jajkach, czy puszki po sardynkach. W praktyce, każdy rodzaj odpadu często trafia do czarnego kosza, co wskazuje na znaczną dezorientację wśród mieszkańców. To nieprawidłowe wykorzystanie czarnego kosza zmniejsza efektywność segregacji odpadów i recyklingu, ponieważ odpady, które mogłyby być przetworzone zwiększają liczbę śmieci nieprzetwarzanych. Konieczna jest dalsza edukacja, aby mieszkańcy lepiej rozumieli, jakie odpady powinny trafiać do czarnego kosza i dlatego segregacja jest ważna dla ochrony środowiska.

Wnioski:

1. Mieszkańcy dobrze radzą sobie z segregacją podstawowych odpadów, takich jak tworzywa sztuczne, metale i szkło.

2. Istnieje potrzeba poprawy edukacji na temat segregacji papieru, zwłaszcza w przypadku zanieczyszczonych odpadów papierowych.
3. Segregacja odpadów BIO i resztkowych wymaga większej uwagi, aby zminimalizować ilość wyrzucanych odpadów do tzw. czarnego kosza.
4. Czarny kosz na odpady resztkowe jest często używany niewłaściwie, co sugeruje konieczność dalszej edukacji na temat właściwej segregacji, co pomoże zwiększyć efektywność całego systemu gospodarowania odpadami.
5. Świadomość funkcji PSZOK jest wysoka, co jest pozytywnym aspektem w kontekście gospodarowania odpadami wielkogabarytowymi.

5. Świadomość mieszkańców dotycząca znaczenia segregacji odpadów.

Segregacja odpadów to temat, który budzi wiele emocji i jest przedmiotem licznych dyskusji w społeczeństwie.

Analiza odpowiedzi na pytanie "Po co segregujemy?" pokazuje, że ludzie mają różnorodne motywacje do podejmowania działań w zakresie segregacji odpadów. Poniżej przedstawiamy szczegółową analizę odpowiedzi oraz wnioski, które można z nich wyciągnąć.

1. **Ochrona środowiska:** Wiele osób zwraca uwagę na ekologiczne aspekty segregacji odpadów. Wypowiedzi takie jak "mniejsze zanieczyszczenie powietrza", "zdrowa planeta", "czysta i zdrowa planeta" oraz "ochrona środowiska" wskazują na silną świadomość ekologiczną. Ludzie rozumieją, że segregacja pomaga w redukcji zanieczyszczeń i chroni naturalne ekosystemy, co jest kluczowe dla zachowania bioróżnorodności i zdrowia ludzkiego.
2. **Recykling i ponowne wykorzystanie materiałów:** Kolejnym często pojawiającym się motywem jest recykling. Wypowiedzi takie jak "dzięki segregacji można niektóre odpady przetworzyć i wykorzystać ponownie" oraz "segregacja jest po to, żeby z zużytych przedmiotów odtworzyć inne rzeczy" wskazują na zrozumienie procesów przetwarzania odpadów. Segregacja pozwala na efektywne zarządzanie zasobami i ogranicza potrzebę wydobycia nowych surowców, co ma pozytywny wpływ na środowisko.
3. **Czystość i porządek:** Wiele osób zwraca uwagę na aspekty estetyczne i porządkowe. Odpowiedzi takie jak "żeby było czysto w domu i na świecie", "utrzymanie czystości

na świecie" oraz "czystsze środowisko" wskazują na chęć utrzymania czystości w otoczeniu. Ludzie chcą żyć w czystym, uporządkowanym środowisku, co wpływa na ich komfort i jakość życia.

4. **Ułatwienie pracy służb komunalnych:** Niektóre wypowiedzi zwracają uwagę na praktyczne aspekty segregacji, takie jak "żeby pewne osoby nie musiały siedzieć całymi dniami i oddzielać śmieci" oraz "łatwiejsza i szybsza segregacja w zakładzie segregacji". Segregacja u źródła ułatwia pracę służb zajmujących się przetwarzaniem odpadów, co może przyczynić się do bardziej efektywnego zarządzania odpadami i oszczędności w portfelach gospodarstw domowych.
5. **Krytyka i sceptycyzm:** Pojawiają się także głosy krytyczne i sceptyczne, jak np. "Dlaczego to potem trafia do jednej ciężarówki? Gdzie wszystko się miesza?" oraz "nic nam nie daje, ponieważ przyjeżdża jedna śmieciarka i ładuje wszystko w jeden kosz". Te wypowiedzi wskazują na brak zaufania i podstawowej wiedzy dotyczącego zasad funkcjonowania gospodarki komunalnej systemu segregacji.

Wnioski

Z analizy odpowiedzi wynika, że większość ludzi rozumie i docenia znaczenie segregacji odpadów. Dominujący motyw to ochrona środowiska, recykling i ponowne wykorzystanie materiałów, co świadczy o rosnącej świadomości ekologicznej społeczeństwa. Warto również zwrócić uwagę na aspekt estetyczny i porządkowy, który dla wielu osób jest równie ważny.

Jednakże pojawiają się również głosy krytyczne, które wskazują na problemy z realizacją systemu segregacji w praktyce. Jest to sygnał, że konieczne są działania mające na celu poprawę efektywności systemu oraz edukację społeczeństwa na temat korzyści płynących z segregacji odpadów.

Podsumowując, segregacja odpadów jest postrzegana jako kluczowy element ochrony środowiska, który przynosi liczne korzyści zarówno ekologiczne, jak i społeczne. Jednakże, aby w pełni wykorzystać jej potencjał, konieczne jest rozwiązanie istniejących problemów i zwiększenie zaufania społeczeństwa do systemu segregacji.

6. Propozycje działań edukacyjnych

Wypełniając formularz ankiety, każdy respondent mógł wskazać trzy działania spośród 10 zaproponowanych inicjatyw, które według niego są najciekawsze i najskuteczniejsze w poszerzaniu wiedzy i umiejętności w zakresie właściwego przestrzegania zasad segregowania odpadów.

Poniżej znajduje się zestawienie propozycji działań i podana procentowa ilość udzielonych odpowiedzi.

	Odpowiedzi respondentów - TAK	Odpowiedzi respondentów – NIE
Prowadzenie spotkań informacyjno – edukacyjnych dot. właściwej segregacji odpadów komunalnych dla członków różnych grup społecznych (np.: Koła Gospodyń Wiejskich, Ochotnicze Straże Pożarne, organizacje pozarządowe, kluby seniora, itp.)	67,25 %	32,75 %
Prowadzenie kreatywnych warsztatów ekologicznych w placówkach oświatowych (przedszkola, szkoły podstawowe).	82,63 %	17,37 %
Prowadzenie warsztatów dla nauczycieli.	47,64 %	52,36 %
Bieżące zamieszczanie na portalach społecznościowych urzędów gmin, placówek oświatowych ciekawostek ekologicznych.	66,00 %	34,00 %
Przeprowadzanie akcji sprzątania ziemi (kwiecień) czy sprzątania świata (wrzesień).	80,65 %	19,35 %
Prowadzenie gier i zabaw edukacyjnych w czasie imprez plenerowych.	68,73 %	31,27 %
Zwiedzanie Zakładu Zagospodarowania Odpadów we Włodawie	62,53 %	37,47 %
Przeprowadzanie konkursów, plebiscytów, przeglądów ekologicznych dla dzieci i młodzieży	74,94 %	25,06 %
Przygotowywanie i kolportaż ciekawych materiałów edukacyjno - informacyjnych dla mieszkańców gmin.	62,78 %	37,22 %

Tabela 4 Zestawienie preferencji respondentów dotycząca propozycji działań informacyjno – edukacyjnych..

Na podstawie tych odpowiedzi, Międzygminny Związek Celowy z siedzibą we Włodawie może podjąć szereg inicjatyw mających na celu podniesienie wiedzy i świadomości ekologicznej wśród mieszkańców zrzeszonych gmin.

Poniżej przedstawiamy szczegółową analizę poszczególnych propozycji oraz ich potencjalny wpływ na edukację ekologiczną.

1. Prowadzenie spotkań informacyjno-edukacyjnych dot. właściwej segregacji odpadów komunalnych dla członków różnych grup społecznych (np.: Koła Gospodyń Wiejskich, Ochotnicze Straże Pożarne, organizacje pozarządowe, kluby seniora, itp.) - wskazało 67,25% respondentów
 - o **Analiza:** Ta propozycja spotkała się z szerokim poparciem i ma potencjał dotarcia do różnych grup społecznych, które mogą odgrywać kluczową rolę w propagowaniu właściwej segregacji odpadów. Edukacja tych grup może prowadzić do lepszego zrozumienia i praktykowania zasad segregacji w codziennym życiu, co przekłada się na korzyści środowiskowe.
 - o **Zalecenia:** Organizacja cyklicznych spotkań z ekspertami, którzy w sposób przystępny przedstawią zasady segregacji oraz praktyczne wskazówki. Dodatkowo warto rozważyć współpracę z lokalnymi liderami, aby zwiększyć zasięg i skuteczność działań.
2. **Prowadzenie kreatywnych warsztatów ekologicznych w placówkach oświatowych (przedszkola, szkoły podstawowe)** – wskazało 82,63% respondentów
 - o **Analiza:** Najwyższe poparcie dla tej inicjatywy wskazuje na duże zapotrzebowanie na edukację ekologiczną wśród dzieci i młodzieży. Warsztaty w szkołach i przedszkolach mogą zaszczepić ekologiczne nawyki od najmłodszych lat.
 - o **Zalecenia:** Wprowadzenie regularnych, interaktywnych warsztatów, które poprzez zabawę i kreatywne działania, takie jak recyklingowe rękodzieło czy eko-eksperymenty, będą kształtować świadomość ekologiczną dzieci. Warto również zaangażować nauczycieli i rodziców, aby wspierać dzieci w praktykowaniu zdobytej wiedzy.
3. **Prowadzenie warsztatów dla nauczycieli** – wskazało 47,64% respondentów
 - o **Analiza:** Chociaż propozycja ta uzyskała niższe poparcie, jest kluczowa dla długoterminowego sukcesu edukacji ekologicznej. Nauczyciele, jako

pośrednicy wiedzy, mogą efektywnie przekazywać ekologiczną świadomość swoim uczniom.

- o **Zalecenia:** Organizacja szkoleń dla nauczycieli, które dostarczą im nie tylko teoretycznej wiedzy, ale także praktycznych narzędzi do prowadzenia zajęć ekologicznych. Warsztaty mogą obejmować metody nauczania, przygotowywanie materiałów dydaktycznych oraz organizację eko-projektów szkolnych.

4. Bieżące zamieszczanie na portalach społecznościowych urzędów gmin, placówek oświatowych ciekawostek ekologicznych – wskazało 66% respondentów

- o **Analiza:** Korzystanie z mediów społecznościowych jest efektywnym sposobem na dotarcie do szerokiej grupy odbiorców, szczególnie młodszej generacji.
- o **Zalecenia:** Regularne publikowanie angażujących treści ekologicznych, takich jak ciekawostki, porady, infografiki i filmy edukacyjne. Warto również zachęcać mieszkańców do aktywnego udziału poprzez organizację eko-wyzwań czy konkursów online.

5. Przeprowadzanie akcji sprzątania ziemi (kwiecień) czy sprzątania świata (wrzesień) – wskazało 80,63% respondentów

- o **Analiza:** Akcje sprzątania są doskonałym sposobem na zaangażowanie społeczności w bezpośrednie działania na rzecz środowiska, jednocześnie zwiększając świadomość problemu zaśmiecania.
- o **Zalecenia:** Organizacja i promocja takich wydarzeń z wyprzedzeniem, zapewnienie odpowiedniego sprzętu i bezpieczeństwa uczestnikom. Można również połączyć akcje sprzątania z edukacyjnymi prelekcjami lub warsztatami na temat recyklingu i minimalizacji odpadów.

6. Prowadzenie gier i zabaw edukacyjnych w czasie imprez plenerowych – wskazało 68,73% respondentów

- o **Analiza:** Edukacja przez zabawę jest skuteczną metodą, zwłaszcza w kontekście imprez plenerowych, które przyciągają rodziny z dziećmi.
- o **Zalecenia:** Organizacja interaktywnych stoisk i gier tematycznych podczas lokalnych festynów, dni gminy czy innych wydarzeń. Gry mogą obejmować quizy, eko-zagadki, ścieżki edukacyjne czy konkursy z nagrodami.

7. Zwiedzanie Zakładu Zagospodarowania Odpadów we Włodawie – wskazało 62,53% respondentów

- **Analiza:** Bezpośredni kontakt z procesami związanymi z gospodarowaniem odpadami może znacząco wpłynąć na zrozumienie i docenienie znaczenia segregacji i recyklingu.
 - **Zalecenia:** Organizacja regularnych wycieczek edukacyjnych do zakładu, które obejmują nie tylko zwiedzanie, ale także interaktywne prezentacje i sesje Q&A z pracownikami zakładu. Warto skierować ofertę zarówno do szkół, jak i do dorosłych mieszkańców.
- 8. Przeprowadzanie konkursów, plebiscytów, przeglądów ekologicznych dla dzieci i młodzieży – wskazało 74,94% respondentów**
- **Analiza:** Konkursy i przeglądy motywują do pogłębiania wiedzy i angażują uczestników w aktywne działania na rzecz ochrony środowiska.
 - **Zalecenia:** Regularne organizowanie konkursów tematycznych (np. konkurs plastyczny, wiedzy ekologicznej, projekty recyklingowe) z atrakcyjnymi nagrodami. Warto również współpracować z lokalnymi mediami w celu promocji i relacjonowania wydarzeń.
- 9. Przygotowywanie i kolportaż ciekawych materiałów edukacyjno-informacyjnych dla mieszkańców gmin – wskazało 62,78% respondentów**
- **Analiza:** Materiały edukacyjne w formie broszur, ulotek czy plakatów mogą być cennym źródłem wiedzy i przypomnieniem o ważnych kwestiach ekologicznych.
 - **Zalecenia:** Opracowanie różnorodnych materiałów, które będą dostosowane do różnych grup wiekowych i potrzeb. Można również rozważyć dystrybucję cyfrową, aby dotrzeć do szerszego grona odbiorców.

Podsumowując, wszystkie zaproponowane działania mają potencjał aby znacząco wpłynąć na podniesienie wiedzy i świadomości ekologicznej wśród mieszkańców gmin zrzeszonych w Międzygminnym Związku Celowym z siedzibą we Włodawie. Kluczowe będzie ich odpowiednie zaplanowanie, promowanie i realizacja z uwzględnieniem potrzeb różnych grup społecznych. Zintegrowane podejście, obejmujące zarówno edukację formalną, jak i nieformalną, może przynieść najlepsze rezultaty w długiej perspektywie.

Dodatkowe uwagi respondentów wskazują na silne zainteresowanie praktycznymi, interaktywnymi formami edukacji, które angażują różne grupy społeczne w działania proekologiczne. Widoczne jest duże zapotrzebowanie na działania edukacyjne skierowane do

dzieci i młodzieży, co sugeruje potrzebę intensyfikacji programów edukacyjnych w placówkach oświatowych.

Te działania mogą być doskonałym uzupełnieniem Kampanii informacyjno-edukacyjnej „Mniej czarnego, więcej kolorowego worka”. Kampania ta, mająca na celu promowanie segregacji odpadów i zmniejszenie ilości odpadów zmieszanych na rzecz segregowanych, idealnie wpisuje się w propozycje mieszkańców. Poprzez systematyczne edukowanie i angażowanie społeczności, można skutecznie wspierać cele kampanii, zwiększając efektywność segregacji odpadów i tym samym przyczyniając się do lepszej ochrony środowiska.

Wnioski i zalecenia wynikające z Raportu badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców gmin zrzeszonych w Międzygminnym Związku Celowym z siedzibą we Włodawie.

Wnioski

1. **Wysoki poziom świadomości ekologicznej:** Mieszkańcy gmin zrzeszonych w Międzygminnym Związku Celowym z siedzibą we Włodawie wykazują wysoki poziom świadomości ekologicznej. Aż 93,55% respondentów deklaruje segregowanie odpadów, co świadczy o skuteczności dotychczasowych kampanii edukacyjnych oraz proekologicznych działań w regionie.
2. **Problemy z segregacją papieru i odpadów BIO:** Mimo deklaracji dotyczących segregacji, wyniki ankiety wskazują na trudności w prawidłowym wyrzucaniu niektórych odpadów. Odpady papierowe szczególnie zanieczyszczone oraz odpady BIO i resztkowe sprawiają mieszkańcom największe trudności.
3. **Dezorientacja w używaniu czarnego kosza:** Czarny kosz na odpady resztkowe jest często używany niewłaściwie, co zmniejsza efektywność całego systemu segregacji i recyklingu. Respondenci wrzucają do niego różne rodzaje odpadów, które powinny być segregowane, co wskazuje na potrzebę dalszej edukacji w tym zakresie.
4. **Krytyka systemu segregacji:** Pojawiają się głosy krytyczne dotyczące efektywności systemu segregacji, w tym brak zaufania do sposobu odbioru i przetwarzania odpadów, co może zniechęcać do segregacji.

5. **Zróznicowane motywacje do segregacji:** Respondenci podają różne motywacje do segregacji odpadów, takie jak ochrona środowiska, recykling, czystość i porządek oraz ułatwienie pracy służb komunalnych. To świadczy o różnorodnym rozumieniu korzyści płynących z segregacji, co można wykorzystać w kampaniach edukacyjnych.

Zalecenia

1. **Kontynuacja i zintensyfikowanie kampanii edukacyjnych:** Należy kontynuować kampanie edukacyjne, zwracając szczególną uwagę na poprawę wiedzy na temat prawidłowej segregacji papieru, odpadów BIO i resztkowych. Edukacja powinna obejmować dokładne instrukcje dotyczące tej segregacji.
2. **Działania skierowane do różnych grup demograficznych:** Edukacyjne działania powinny być dostosowane do grup demograficznych, które mają największe trudności z segregacją, czyli dzieci i młodzieży do 17. roku życia. Można to osiągnąć poprzez programy szkolne, warsztaty oraz kampanie skierowane specjalnie do tych grup.
3. **Poprawa zrozumienia przeznaczenia czarnego kosza:** Konieczna jest dalsza edukacja na temat właściwego używania czarnego kosza na odpady resztkowe. Kampanie powinny jasno komunikować, jakie odpady powinny trafiać do czarnego kosza i dlaczego segregacja jest kluczowa dla efektywności recyklingu.
4. **Osiągnięcie określonego poziomu recyklingu:** Każda gmina zrzeszona w Międzygminnym Związku Celowym musi osiągać określone poziomy recyklingu zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. W 2022 roku próg recyklingu wynosił 25%, w 2023 roku wzrósł do 35%, w 2024 roku wynosi 45%, a w 2025 określony został na poziomie 55%. Nieosiągnięcie tych progów wiąże się z karami finansowymi, co podkreśla konieczność intensyfikacji działań edukacyjnych i informacyjnych mających na celu poprawę segregacji odpadów.
5. **Rozwianie wątpliwości i poprawa zaufania do systemu segregacji:** Aby zwiększyć zaufanie do systemu segregacji, należy transparentnie komunikować procesy związane z odbiorem i przetwarzaniem odpadów. Można to osiągnąć poprzez publikowanie informacji na stronach internetowych urzędów gmin i w mediach społecznościowych oraz organizowanie spotkań informacyjnych.
6. **Stabilność cen w zamian za segregację:** Ważnym argumentem motywującym mieszkańców do segregacji odpadów może być stabilność cen za wywóz odpadów. Należy jasno komunikować, że konsekwentne i prawidłowe segregowanie przyczynia

się do obniżenia kosztów zarządzania odpadami, co przekłada się na stabilność opłat ponoszonych przez mieszkańców.

7. **Interaktywne warsztaty i spotkania edukacyjne:** Wprowadzenie regularnych warsztatów i spotkań edukacyjnych, zarówno w placówkach oświatowych, jak i w lokalnych społecznościach, pomoże w lepszym zrozumieniu zasad segregacji. Warsztaty powinny być interaktywne i angażujące, aby skutecznie przekazywać wiedzę i kształtować pozytywne nawyki.
8. **Regularne publikacje edukacyjne w mediach społecznościowych:** Regularne publikowanie ciekawostek ekologicznych oraz praktycznych porad dotyczących segregacji odpadów na portalach społecznościowych urzędów gmin i placówek oświatowych może skutecznie zwiększyć świadomość ekologiczną mieszkańców, szczególnie wśród młodszych użytkowników mediów.
9. **Audyt i monitorowanie systemu segregacji:** Regularne audyty i monitorowanie systemu segregacji odpadów w gminach pomogą zidentyfikować obszary wymagające poprawy. Audyty mogą obejmować analizę składu odpadów, ocenę efektywności kampanii edukacyjnych oraz identyfikację błędów w segregacji. Wyniki audytów powinny być publicznie dostępne, co zwiększy transparentność i zaufanie mieszkańców do systemu.
10. **Współpraca z firmami odpadowymi:** Współpraca z firmami odpowiedzialnymi za odbiór i przetwarzanie odpadów jest kluczowa dla poprawy efektywności systemu segregacji. Należy zapewnić, że firmy te stosują najlepsze praktyki w zakresie segregacji, recyklingu i przetwarzania odpadów oraz regularnie raportują swoje działania gminom i mieszkańcom.
11. **Zachęty finansowe dla mieszkańców:** Wprowadzenie motywacji finansowych dla mieszkańców, którzy prawidłowo segregują odpady, może zwiększyć motywację do segregacji. Zachęty mogą obejmować zniżki na opłaty za wywóz śmieci, konkursy ekologiczne z nagrodami oraz programy lojalnościowe promujące segregację.
12. **Partnerstwa z organizacjami pozarządowymi:** Współpraca z organizacjami pozarządowymi specjalizującymi się w edukacji

Implementacja powyższych zaleceń przyczyni się do zwiększenia efektywności systemu segregacji odpadów w regionie, poprawy świadomości ekologicznej mieszkańców oraz stabilizacji kosztów związanych z gospodarowaniem odpadami.

Spis wykresów

<i>Wykres 1 Podział wiekowy respondentów.....</i>	<i>6</i>
<i>Wykres 2 Miejsce zamieszkania respondentów.....</i>	<i>7</i>
<i>Wykres 3 . Ilość % osób deklarujących segregowanie odpadów.....</i>	<i>8</i>
<i>Wykres 4 Liczba osób, które nie segregują odpadów z podziałem na rodzaj zamieszkiwanej zabudowy.....</i>	<i>10</i>

Spis tabel

<i>Tabela 1 Miejsce zamieszkania respondentów z uwzględnieniem gmin oraz rodzaju zabudowy.</i>	<i>8</i>
<i>Tabela 2 Charakterystyka respondentów, którzy nie segregują śmieci z uwzględnieniem wieku oraz płci.</i>	<i>9</i>
<i>Tabela 3 Wyniki badań dot. wyrzucania odpadów do odpowiednich worków/ koszy.....</i>	<i>11</i>
<i>Tabela 4 Zestawienie preferencji respondentów dotycząca propozycji działań informacyjno – edukacyjnych.....</i>	<i>15</i>